

PIRKANMAAN TALOUS 2023

Toimialojen nykytila ja näkymät

TAMPERE.
FINLAND

PIRKANMAALLA ON YLIVOIMAISTA OSAAMISTA

Pirkanmaa ja erityisesti Tampereen seutukunta on väkevän elinvoimainen. Olemme Suomen toinen metropoli sekä elinvoimaa että veto- ja pitovoimaa tarkastelevien muuttujien valossa. Meillä on myös merkittäviä uusia kehittämisalueita ja vahvaa osaamista, jotka nousevat maailmankartalle.

Olemme nähneet uusia avauksia seudullamme, ja niitä tullaan näkemään lisää muun muassa NATO-jäsenyyden tarjoamiin mahdollisuuksiin, siruosaimiseen, kasvavaan Yhdysvaltojen-vientiin, teollisiin investointeihin sekä data- ja tekoälypohjaiseen kehittämiseen liittyen.

Mahdollisuuksia on paljon, mutta tarvitaan myös tekoja. Elinvoima ja kasvu edellyttävät jatkuvaa uusiutumista ja ennakoitukykyä. Tutkimus- ja kehittämismenot ovat kasvaneet Pirkanmaalla vuosi vuodelta 2017–2021. Uusiutumisesta kertoo myös haettujen patenttien lukumäärä Pirkanmaalla, joka on noussut selvästi vuosina 2018–2022. Meillä siis panostetaan T&K-toimintaan.

Osaaminen kumpuaa korkealaatuisesta opetuksesta ja tutkimuksesta, ja esimerkiksi alueen start-up- ja scale up -yrityksistä yli 15 % on lähtöisin yliopistostamme. Yritykset edustavat laajaa kirjoa eri teknologia-alueita, mutta selkeitä painopisteitä ovat terveysteknologia, fotonikka ja sensorit.

Myös Euroopan Avaruusjärjestö ESA on kiinnostunut Tampereen seudusta. Meiltä löytyy toimijoita ja vahvaa avaruusteknologiaan soveltuvaa osaamista muun muassa signaalinkäsittelyn, kuvantamisen, radio- ja materiaalitekniikan sekä IoT- ja tekoälyosaamisen aloilta.

Hyvää kasvua taloudessa vuonna 2022

Pirkanmaan talous kehittyi suotuisasti vuonna 2022. Toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi reippaat 10,7 %, yhteensä 43 miljardia euroa. Teollisuus kasvoi kokonaisuutena 13,4 %, ja sen liikevaihto ylitti ensimmäistä kertaa 15 miljardin euron rajapyykin. Maakunnalle tärkeä teknologia-teollisuuden toimiala kasvoi vieläkin ripeämmin, 15,4 %:n vauhtia. Myös palvelusektorin toimialat ja kauppa olivat myönteisessä vedossa, ja viennin liikevaihto kasvoi 13,7 %.

Kuluvan vuoden 2023 ensimmäisellä puolivuotiskaudella (tammikuu–kesäkuu) maakunnan liikevaihto on kasvanut 5,3 % ja vientiliikevaihto lähes samaa tahtia (5,7 %). Hyvästä puolivuotiskaudesta on kuitenkin löydettävissä myös huolestuttavia signaaleja. Vuoden toisella neljänneksellä kasvu on hetkellisesti pysähtynyt, ja joidenkin toimialojen liikevaihto on supistunut.

Globaali toimintaympäristö on epävakaa, ja resilienssiä tarvitaan. Yhteinen jaettu tulevaisuuden

visio auttaa tarkentamaan katsetta ja toimenpiteitä pitkäjänteisesti. Pirkanmaalla on aina uskottu omaan tekemiseen ja vahvaan yhteistyöhön. Kun vielä tiivistämme yhteistyössä tehtävää ennakkointia ja panostamme pitkäjänteisesti osaamisalueisiimme, tulemme varmasti pärjäämään globaalissa kilpailussa!

Kuva: Visit Tampere, Laura Vanzo

Niina Immonen

Johtaja, yrityskehitys ja toimintaympäristö
Business Tampere

PIRKANMAAN TALOUSKATSAUS 2023 | SISÄLTÖ

- 3 Pirkanmaan liikevaihto toimialoittain 2022
- 4 Pikkujätiläiseksi perheyrittäjien hengessä
- 6 Pirkanmaan yritysten usko tulevaan palautumassa varovaisesti
- 7 Koneella näkee kauas liiketoiminnassakin
- 9 Tekoälystä elinvoimaa seudulle
- 10 Kantasolut sokeuden parantajina
- 12 Euroopan unionin rahoitus kohdistettava viisaasti Pirkanmaalla
- 13 Näin kirjakauppa kannattaa
- 16 Geopolitiikan aallokot vaikuttavat myös pirkanmaalaisten vientiyrittäjien arkeen

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät
PIRKANMAA

PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION

PIRKANMAAN LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN 2022

	2022	2023*
Liikevaihto kaikki toimialat	43 210 M€	21 051 M€
Liikevaihdon muutos	10,7 %	4,2 %
Liikevaihto, teollisuus	15 643 M€	7 638 M€
Teollisuuden liikevaihdon muutos	13,3 %	5,5 %
Vienti, teollisuus	9 584 M€	4 711 M€
Teollisuuden viennin muutos	13,7 %	5,7 %
Asukkaita	532 671 (toukokuu 2023)	
Toimipaikkoja	36 296	

* 1. puolivuotta

TEOLLISUUS 15 643 M€

Teknologia
57 %
Elintarvike
4 %

Metsä
22 %
TeVaNaKe
2 %

Kemikaalit,
kumi, muovi
15 %

KAUPPA 10 764 M€

Tukkukauppa
61 %

Vähittäiskauppa
39 %

PALVELUT 6 818 M€

Liike-elämän
palvelut
60 %

Liikenne
28 %

Majoitus ja
ravitsemus
12 %

RAKENTAMINEN 4 111 M€

INFORMAATIO JA VIESTINTÄ 2 115 M€

ELÄMYSTALOUS 2 068 M€

%-osuus koko toimialan liikevaihdosta

PIKKUJÄTTILÄISEKSI PERHEYRITYKSEN HENGESSÄ

Autotallifirmasta alansa globaaliksi johtajaksi kasvanut DYNASET on vahvalla kasvu-uralla. Maailman johtava hydraulikäyttöisten generaattorien, korkeapainepesurien ja kompressorien valmistaja pyrkii tuplaamaan tuotantonsa ensi vuoden aikana.

DYNASET on lähtenyt tähän vuoteen 10 prosentin kasvutahdilla. Tehdasta Ylöjärvellä laajennetaan, ja logistiikka sekä varastointi ovat kesän aikana muuttamassa sinne. Ensi vuonna alkaa uusien tuotantolinjojen rakentaminen, ja niiden myötä tavoitteena on – ei sen vähempää kuin – tuotantokapasiteetin kaksinkertaistaminen.

– Olemme pystyneet kasvun rinnalla säilyttämään pienen perheyriksen hengen ja kulttuurin. 150 hengen firmalla on toki isommat ongelmat kuin yhden ihmisen autotalliyriyksellä, toimitusjohtaja **Anni Karppinen** toteaa.

Viittaus on Karppisen isään Reijoon, joka todellakin aloitti yrityksen autotallistaan. Tällä hetkellä DYNASET on globaali toimija, jonka tuotteita viedään yli 80 maahan. Suurin kasvupotentiaali löy-

Tiesitkö että?

DYNASETin ensimmäinen tuote oli hydrauligeneraattori, joka tuotti virtaa paikallisen romuttamon magneettiin.

tyy Euroopan lisäksi Pohjois-Amerikan ja Kiinan markkinoilta.

– On tärkeää, että kasvu on rakennettu monen eri tukijalan varaan.

Mutkainen tie toimitusjohtajaksi

Anni Karppisen ei ollut alun perin tarkoitus jatkaa viime vuonna toimitusjohtajan tehtävistä väistyneen isänsä paikalla, tai edes työskennellä koko perheyriyksessä.

“On tärkeää, että kasvu on rakennettu monen eri tukijalan varaan.”

– Tulin vuonna 2008 tänne työharjoitteluun, ja koska olin opiskellut Aasian-kauppaa, päädyin myyninedistämistehtäviin Kiinaan, Karppinen kertoo.

– Kun palasin sieltä, jäin kesätöihin ja etsin samalla niin sanottua oikeaa työpaikkaa muualta. Mitä enemmän työskentelin kansainvälisen myynnin ja asiakkuuksiemme parissa, sitä enemmän ajatukset muista töistä hävisivät.

Karppinen eteni myyntisihteeristä myyntipäälliköksi ja siitä viimein varatoimitusjohtajaksi vuonna 2018. Kun Reijo alkoi jättäytyä pois operatiivisesta toiminnasta, sukupolvenvaihdos alkoi tulla ajankohtaiseksi.

– Nyt on paljon erilaisia kehitystöitä käynnissä, joten tulevaisuuteen suhtaudun erittäin suurella odotuksella ja innolla.

Pitkäikäisiä koneita

Haasteet ja uudet mahdollisuudet teknologia-alalla liittyvät pitkälti samoihin teemoihin, jotka ovat tapetilla koko yhteiskunnan tasolla: vastuullisuus, ympäristöarvot ja teknologinen kehitys.

– Vastuullisuus näkyy ensisijaisesti sosiaalisena vastuuna sekä työntekijöiden tukemisena ja auttamisena. Ympäristöarvot näkyvät puolestaan siinä, että pyrimme suunnittelemaan koneista mahdollisimman pitkäikäisiä, Karppinen sanoo.

AI-ratkaisut ovat DYNASETillä jo käytössä markkinoinnissa ja sisällöntuotannossa. Seuraavat suuret mahdollisuudet yrityksen kasvun myötä ovat sen mahdollisessa hyödyntämisessä asiakaspalvelussa ja tuotekehityksessä.

– Pirkanmaata täytyy kiittää liiketoimintaympäristönä kasvun mahdollistamisesta. Positiivinen muuttoliike ja koulutukseen panostaminen takaavat, että osaavia työntekijöitä löytyy.

YRITTÄJÄN TERVEISET PÄÄTTÄJILLE

“On hienoa, että yhteiskuntamme näkee yrittäjyyden hyvänä uravaihtoehtona, ja yrittäjämyyntiteisyys on lisääntynyt. Toivoisin, että olosuhteet Suomessa olisivat sellaiset ettei kansainvälisiä kasvuyrityksiä kannata myydä ulkomaille vaan pitää ne täällä. Tarvitsemme sekä paikallisia yrityksiä että kansainvälisiä menestystarinoita!”

Kuvassa Anni Karppinen

LIKEVAIHTO 2022: 30 MILJOONAA €
LIKEVAIHTOENNUSTE 2023: 32,5 MILJOONAA €
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 125

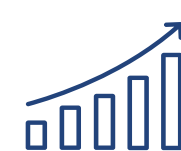
TEKNOLOGIATEOLLISUUS

Teknologioteollisuuden liikevaihto kehittyi positiivisesti Pirkanmaan maakunnassa koko vuoden 2022 ja tammi-kesäkuussa 2023. Pirkanmaan teknologioteollisuuden suurimmat yksiköt ovat koneiden ja laitteiden toimialalla, joiden kysyntä oli hyvää vuonna 2022.

8 411 M€

Liikevaihto 2022

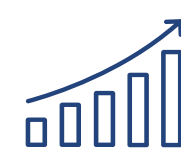
15,4 %

Liikevaihdon muutos

5 205 M€

Vienti 2022

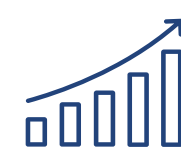
17 %

Viennin muutos

958

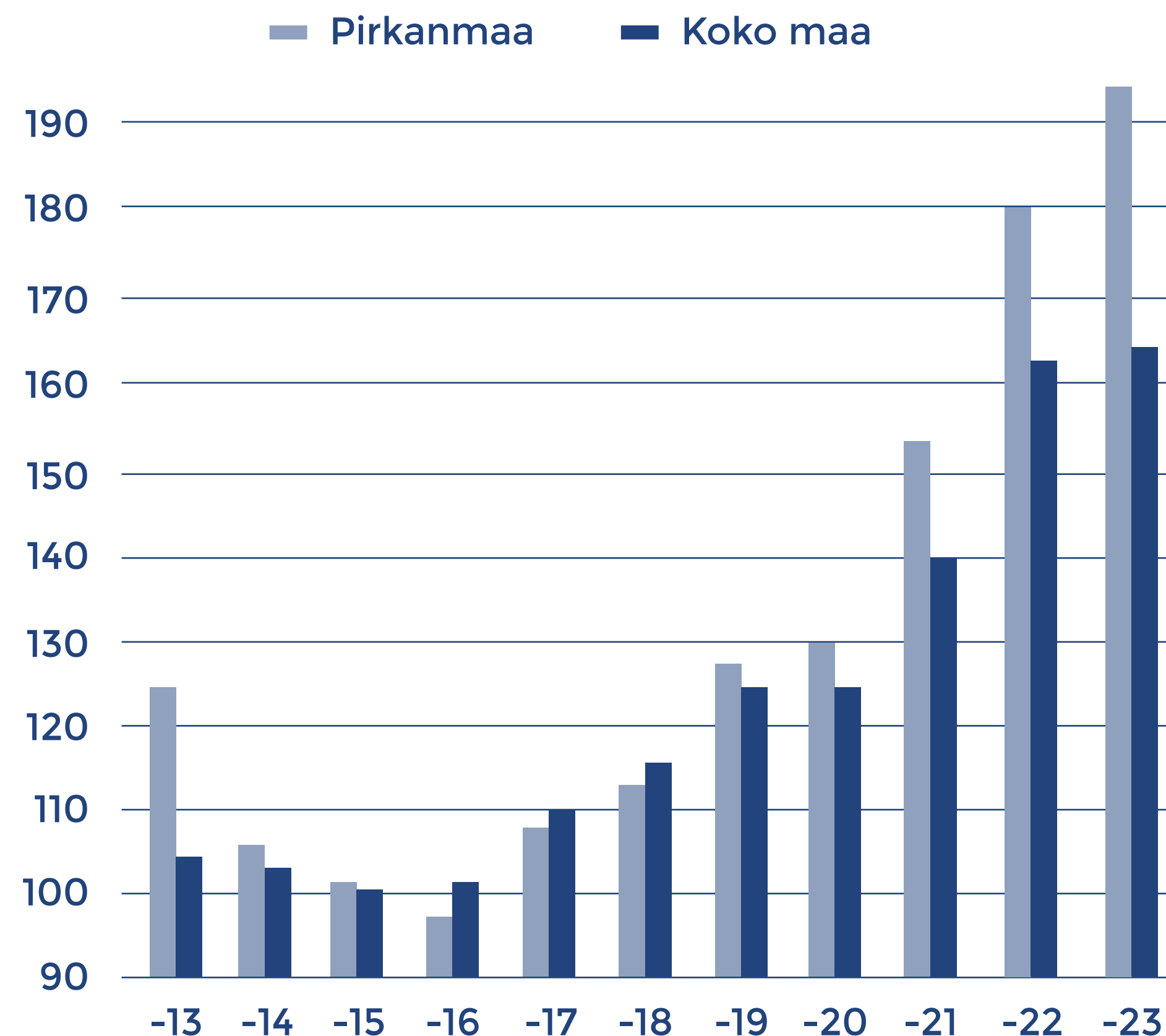
Toimipaikkoja 2022

14,1 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SANDVIK SANDVIK MINING AND CONSTRUCTION OY • METSO OUTOTEC FINLAND OY • NOKIA SOLUTIONS
AND NETWORKS OY • AGCO POWER OY • VALMET TECHNOLOGIES OY • CARGOTEC FINLAND OY

PIRKANMAAN YRITYSTEN USKO TULEVAAN PALAUTUMASSA VAROVAISESTI

Pk-yritysten odotukset ovat parantuneet keväästä 2023. Energiakriisin ja Ukrainan sodan vaikutusten tasaantuminen ovat palauttaneet odotukset poikkeuksellisen negatiivisen kevään jälkeen takaisin lähelle vuoden takaista tasoa. Odotukset pysyvät silti vielä toistaiseksi negatiivisina.

Yleistunnelma yrityksissä on vaisu, vaikka havaittavissa on varovainen käänne parempaan. Yritysten arvio liikevaihdon kehityksestä on Pirkanmaalla positiivisempi kuin koko maassa, mutta kannattavuuden arvioidaan heikkenevän. Poikkeukselliset kuluneet vuodet ja talouden nykytilanteen epävarmuus vaikuttavat suoraan yrittäjien näkymiin lähiajan suhdannekehityksessä.

Pirkanmaan pk-yrittäjien suhdannenäkymä on hieman koko maan keskiarvoa negatiivisempi. Arviot liikevaihdon ja investointien arvon kehityksestä ovat kuitenkin keskimääräistä positiivisempia. Syksyn pk-yritysbarometrissa yritysten suhdanneodotuksia ja investointiaikeita kuvaavat saldo-luvut palautuivat hieman keväästä, jolloin ne olivat vielä voimakkaan negatiivisia.

Pirkanmaalla kasvuhakuisten yritysten osuus on vaatimaton, ja pidemmän aikavälin trendinomainen alenema herättää huolta. Positiivista on pitkään kestäneen kasvuhakuisuuden laskun hidastuminen. Yritysten kehittämisen merkittävimmät esteet ovat yleinen suhdanne- ja taloustilanne, työvoiman saatavuus sekä kustannustason nousu, jolla on Pirkanmaalla keskimääräistä enemmän vaikutuksia pk-yritysten toimintaan. Alueen yrityksissä kannattavuus arvioidaan keskiarvoa negatiivisemmaksi, mutta samaan aikaan Pirkanmaan pk-yritysten arviot ensi vuoden liikevaihdosta ovat hieman Suomen keskiarvoa positiivisempia.

Pk-yritykset hakevat rahoitusta ensisijaisesti kone-, laite- tai rakennusinvestointeihin. 16 % Pirkanmaan pk-yrityksistä aikoo hakea ulkoista rahoitusta. Lukema on laskenut keväästä muutamana prosenttiyksikön. Tiukka pankkitoiminnan sääntely ja yritysten heikentynyt luottokelpoisuus näkyvät pk-yritysten ulkoisen rahoituksen käytössä. Finnvera on säilynyt merkittävänä rahoitustoimijana. Sen rooli pankkilainojen vaihtoehdona ja täydentäjänä on hieman kasvanut. Lisäksi Finnveran takauksella on keskeinen merkitys rahoituksen saannissa. Huomionarvoista on, että erityisesti kasvuhakuiset yritykset ovat kiinnostuneita Finnverasta rahoittajana.

PK-barometriin pääset tutustumaan tästä.

Pk-yritysbarometrin eli pk-barometrin julkistavat kaksi kertaa vuodessa Suomen Yrittäjät, Finnvera sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Tällä kertaa kyselyyn vastasi noin 4 570 yritystä, joista Pirkanmaan osuus oli 445 yritystä. Vastausaika oli kesäkuun 2023 puolivälistä heinäkuun 2023 puoliväliin.

ONNEA!

Pirkanmaan vuoden nuori yrittäjä
Heikki Oinonen ja Matias Vihko – Koju Film Company

Pirkanmaan vuoden yritys
Sidoste Oy

KONEELLA NÄKEE KAUAS LIIKETOIMINNASSAKIN

Konenäköön, tekoälyyn ja automaatioon pohjautuvia sovelluksia ja järjestelmiä globaalisti toimittava Visy ei ole syntyjään tamperelainen yritys, mutta se on juurtunut tänne työntekijöidensä kautta.

Visyn toimitusjohtaja **Tomi Korpelainen** on vanhasti sitä mieltä, että ilman Tampereen yliopistoa ja korkeakouluuyhteisöä yritys ei toimisi nykyisessä kotikaupungissaan.

– Suurin osa työntekijöistämme on muuttanut Tampereelle opiskelemaan korkeakouluun. Visy muutti kirjansa Varkaudesta Tampereelle, koska täältä oli helpompaa löytää koulutettuja työntekijöitä, kertoo Korpelainen.

“Olemme olleet tämän vuosituhanen alusta asti kansainvälisiä pioneereja tekoälyn käyttämisessä ja siihen liittyvän tutkimuksen tuomisessa asiakkaiden hyötykäyttöön.”

Itsekin Hervannan yliopistokampukselta valmistunut Korpelainen on toiminut Visyn toimitusjohtajana nyt vuoden verran, mutta vuosia yrityksen palveluksessa on kertynyt yli viisitoista.

– Yritys perustettiin vuonna 1994, ja tämän vuosituhanen alusta asti olemme olleet kansainvälisiä pioneereja tekoälyn käyttämisessä ja siihen liittyvän tutkimuksen tuomisessa asiakkaiden hyötykäyttöön käytännön sovellusten kautta, Korpelainen sanoo.

Tiesitkö että?

Visyn konenäkösovelluksilla suoritetaan joka päivä yli viisi miljoonaa tunnistustapahtumaa.

Kaiken takana on kontti

Suomessa Visy tunnetaan ensisijaisesti kulunvalvontajärjestelmistään, joiden kohdalla erityisesti metsäteollisuus on tärkeä asiakas. Globaalisti Visyn ykkösbisnes keskittyy merikontteja käsittelevien satamien ja terminaalien toiminnan automatisointiin yli 25 eri maassa.

– Maailmanlaajuiset logistiikkaketjut ja kansainvälinen kauppa nojaavat vahvasti konttiin, Korpelainen kertoo.

Yrityksen sovellukset lukevat ja tallentavat konenäön avulla automaattisesti esimerkiksi konttien tunnistet sekä vaarallisten aineiden merkinnät ja ilmoittavat mahdollisista vaurioista.

– Visyn tarjoamat automaatiorkaisut vaikuttavat siihen, että työntekijöitä saadaan satama-alueilla ja terminaaleissa turvalliisiin sisätoihin, pois raskaiden laitteiden ja konttien keskeltä.

Tekoälyn monet puolet

Tomi Korpelainen suhtautuu viimeisten parin vuoden tekoäly-buumiin hieman huvittuneesti.

– Tekoäly on otsikoissa kuitenkin ihan ymmärrettävistä syistä. Huomaan, että nuoremmat työntekijät käyttävät sitä omassa työskentelyssään, esimerkiksi koodaamisessa, ja meidän oman tekemämme kannalta siinä on suuri muutospotentiaali.

Kun tulevaisuudesta tulee puhe, Korpelainen mainitsee myös ilmastonmuutoksen merkityksen Visylle.

– Se on keskeinen kysymys, johon pystymme vaikuttamaan järjestelmillämme. Parempi kulunvalvonta satamissa, terminaaleissa ja teollisuuden kohteissa vaikuttaa rekkojen kääntöaikoihin ja tyhjäkäynnin määrään.

Kaiken kaikkiaan Visyn liiketoiminnan tilanne näyttäyty toimitusjohtajalle valoisana.

– Konttiterminaalien investoinnit automaatioon eivät aina ole suhdanteista riippuvaisia, vaan investointeja tehokkuuteen ja turvallisuuteen tehdään jatkuvasti. Katse on pitkällä tulevaisuudessa.

YRITTÄJÄN TERVEISET PÄÄTTÄJILLE

“Koulutuksesta ei tule karsia, ja se koskee kaikkea varhaiskasvatuksesta yliopistouran loppuun asti. Mieluummin panostetaan lisää, sillä on Suomen vahvuus, että täällä on osaavia työntekijöitä. Kun mietin itseäni ja kollegoitani Visyllä, me olemme lähteneet hyvin erilaisista taustoista, kouluttaneet itsemme korkeasti, ja nyt olemme hyvin menestyvässä tekoälyfirmassa töissä. Se ei olisi mahdollista ilman näin hyvää järjestelmää.”

Kuvassa Tomi Korpelainen

LIKEVAIHTO 2022: 9 473 000 €
 LIKEVAIHTOENNUSTE 2023: Odotamme vahvaa kasvua.
 HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 50

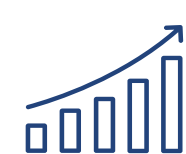
INFORMAATIO JA VIESTINTÄ

Vuonna 2022 kasvua kertyi 9,3 % edellisvuodesta. Kasvu jatkui vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla. Liikevaihtoa kertyi ensimmäisellä neljänneksellä 11,6 % ja toisella neljänneksellä 9,2 % enemmän kuin vastaavina aikoina vuotta aiemmin. Toimialaan kuuluu Pirkanmaalle tärkeä tietojenkäsittelypalveluiden alaluokka. Ohjelmistojä ja konsultointia tarjoavien yritysten menestys näkyy toimialan luvuissa.

2 115 M€

Liikevaihto 2022

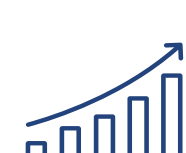
9,3 %

Liikevaihdon muutos

1 508

Toimipaikkoja 2022

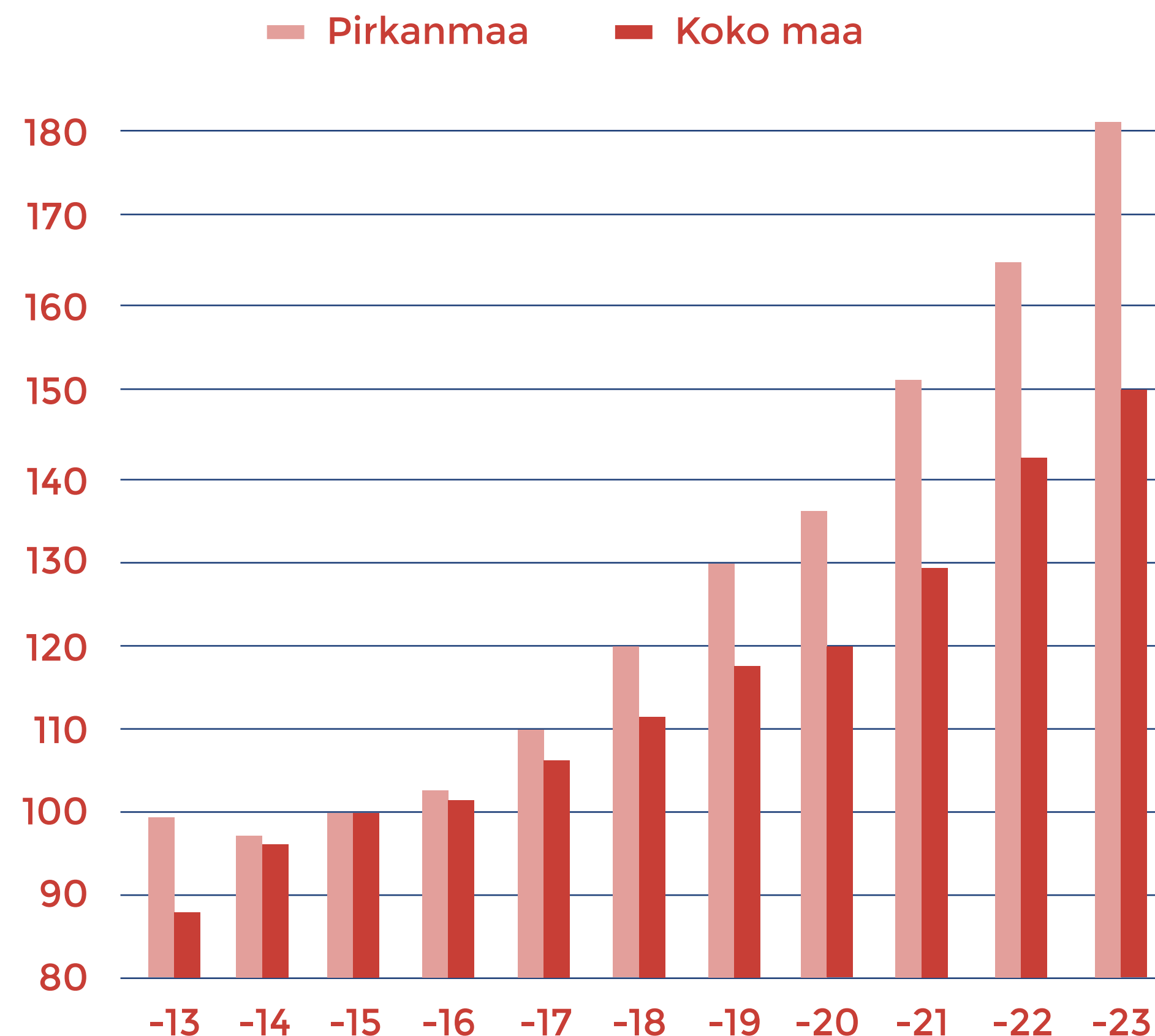

10,4 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

TOL J (58-63): kustannustoiminta; elokuva-, video- ja tv-ohjelmantuotanto sekä äänitteiden ja musiikin kustantaminen; radio- ja tv-toiminta; televiestintä; ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; tietopalvelutoiminta

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SOLITA OYJ • YLEISRADIO OY AB • TIETO FINLAND OYJ • M-FILES OY • CGI SUOMI OY • GOFORE OYJ

TEKOÄLYSTÄ ELINVOIMAA SEUDULLE

Tekoäly on tullut huomaamatta osaksi arkeamme. Se on uinut tuotteisiin, palveluihin, ja muovaa toimintaamme sekä arkielämässä että yritysten toiminnassa. Se luo myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia, tehostaa tekemistämme ja oikein valjastetuna tukee seudun elinvoiman kehittymistä.

Tuoreimman Nordic State of AI -raportin ja Euroopan komission tietolähteiden mukaan Suomessa on pohjoismaiden toiseksi ja EU:n kolmanneksi korkein tekoälyn käyttöaste. Tästä huolimatta investoinnit tekoälyyn ovat Suomessa pienemmät kuin muissa pohjoismaissa. Pk-yrityksiin tarvitaankin lisää tekoälyosaamista siitä, miten datasta saadaan uutta hyötyä.

Tampereen seudulla on tehty systemaattista älykaupunkikehitystä vuosituhaten vaihteesta lähtien. Tämä kehitystyö on edesauttanut akateemisen tutkimuksen, yritysten tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan, sekä julkisen sektorin toimijoiden vuorovaikutusta.

Seudulle on kehittynyt merkittävä alueellinen tekoälyn osaamiskeskittymä Tampereen AI-ekosysteemi, joka käsittää tällä hetkellä noin 70 tekoälyn kehitystä edistävää organisaatiota sekä Tampereen yliopiston AI Hub -osaamiskeskuksen. Sen maksuton palvelutarjonta on kiinnostanut erityisesti työkoneiden valmistajia sekä ihmisen ja koneen vuorovaikutuksesta ja sosiaalisesta robotiikasta kiinnostuneita toimijoita.

Pohjoismaisen yhteistyöaloitteen myötä AI Hub on käynnistämässä uuden generatiivisten teko-

älyratkaisujen soveltavan tutkimuksen keskuksen (GPT Lab) toiminnan Tampereella.

Kristian Valkama, ohjelmajohtaja, digitaalinen transformaatio:

”Generatiivinen tekoälyjärjestelmä oppii erilaisista tietolähteistä ja käyttää niitä luomaan omia versioita sisällöstä. Tämä voi sisältää esimerkiksi koodia, kuvia, musiikkia, tekstiä tai jopa videota.”

Tekoälyn mahdollisuudet puhuttavat monessa organisaatiossa. Viimeaikaiset harppaukset suurten kielimallien kehityksessä, Chat GPT:n räjähtävä suosio sekä sen myötä markkinoille tulvi-

neet tuhannet uudet tuottavuustyökalut ovat ajankohtaistaneet kysyntää. Lisääntynyt kiinnostus ja käyttö tuovat mukanaan myös uutta pohdittavaa: Miten tekoäly vaikuttaa kilpailukykyymme tulevaisuudessa? Onko tästä kehityksestä jälkeen jääminen riski? Miten tekoäly muuttaa ihmisten työnkuvia ja työelämätaitoja? Miten hallita tekoälyn käyttöä liiketoiminnassa eettisesti ja kestäväällä tavalla?

Tekoäly tarjoaa lähitulevaisuudessa yrityksille merkittäviä mahdollisuuksia niin toiminnan tehostamiseen, tuotekehitykseen kuin aivan uudenlaisen liiketoiminnan luomiseenkin. Tekoälyn varhaisessa vaiheessa omaksuneet yritykset voivat valjastaa tekoälyä itselleen keskeisen kilpailuedun, toteaa Tampereen yliopiston ohjelmistotekniikan professori, AI Hubin johtaja **Pekka Abrahamsson**.

Tampere AI kokoaa yhteen Tampereen kaupunkiseudun tekoälyosaamisen

Business Tampere tukee tekoälyn alueellisen osaamisen kehittymistä koordinoimalla Tampere AI-ekosysteemiä. Sen yritysneuvojat, jäsenet ja sidosryhmät auttavat organisaatioita löytämään vastauksia tulevaisuuden menestystekijöiden kannalta keskeisiin kysymyksiin. Tekoälytietoisuutta on kasvatettu esimerkiksi AI-ekosysteemin toimijoiden yhdessä tuottaman Älykkäämpi Organisaatio-tapahtumasarjan kautta. Sarja on tavoittanut viimeisen vuoden aikana noin 700 erilaisten organisaatioiden edustajaa, muun muassa tekoälyn toimialakohtaisiin mahdollisuuksiin, elinkaarihallintaan, eettisyyteen ja aineettomiin oikeuksiin liittyvissä teemoissa. Tervetuloa mukaan AI-ekosysteemin toimintaan edistämään Tampereen kaupunkiseudun tekoälyosaamista!

[Business Tampereen artikkeli kansainvälistymisestä.](#)

Business Tampereen omistavat Tampereen kaupunkiseudun kunnat: [Tampere](#), [Kangasala](#), [Lempäälä](#), [Nokia](#), [Orivesi](#), [Pirkkala](#), [Vesilahti](#) ja [Ylöjärvi](#).

Toimintaamme ohjaa "Tehrääs numero!" - Tampereen kaupunkiseudun elinkeinostrategia 2020-2025.

www [f](#) [t](#) [v](#) [in](#)

KANTASOLUT SOKEUDEN PARANTAJINA

Neljän eri alan tutkijatohtorin vuonna 2021 perustaman StemSightin tavoitteena ei ole sen vähempää kuin sokeuden parantaminen. Yrityksen kantasoluteknologiaan perustuva keksintö tähtää sarveiskalvon sokeudesta kärsivien näkökyvyn palauttamiseen ilman elinsiirtoja.

- Olemme akateemisesta maailmasta ponnistanut, tutkijalähtöinen tiimi. Kuluneen vuoden aikana yrityksen henkilöstö on kasvanut, toiminta on vakiintunut, ja olemme huomanneet että kansainväliset lääkeyhtiöt ja sijoittajat suhtautuvat meihin vakavasti, toteaa toimitusjohtaja **Laura Koivusalo**.

Koivusalon, operatiivisen johtajan **Anni Mörön**, **Tanja Ilmarisen** ja **Heli Skottmanin** perustama StemSight sai myös vakituiset toimitilat itselleen Tampereen yliopiston Kaupin kampukselta, jonne kaupungissa on keskittynyt terveyden ja lääketieteen tutkimus.

- Meillä on mahtavat tilat, ja Kaupissa on erinomainen infrastruktuuri. Koko yrityksen perustaminen ei olisi ollut mahdollista, jos olisimme joutuneet sijoittamaan alkupääoman laitteisiin ja seiniin, jatkaa Koivusalo.

Ei pikavoittoja

StemSightin toiminta on lähtenyt sarveiskalvon sokeuden parantamiseen tähtäävästä keksinnöstä, mutta yrityksen kehittämä teknologia ei tähtää vain yhteen sokeuden hoitomuotoon.

- Lääkkeiden tuotekehityksen kohdalla puhutaan

Tiesitkö että?

Tampereen yliopisto perusti jo vuonna 2004 solu- ja kudosteknologiakeskuksen Regean, jonka toiminta on mahdollistanut StemSightin kaltaisten yritysten syntymisen Tampereelle.

aina noin kymmenestä vuodesta, eikä liikevaihtoa kerry ennen myytävää tuotetta, Laura Koivusalo sanoo.

Maailmanlaajuisesti soluterapioista ollaan hyvin kiinnostuneita, ja kaikilla merkittävillä lääkeyhtiöillä on niihin liittyvä strategia ja kehitystyötä. StemSightin toiminnan kannalta on myös olennaista, että yrityksen uniikki tuote ja tarina vetoavat sijoittajiin.

- Julkisen rahoituksen suhteen meillä vallitsee vahva henki, että haluamme maksaa sen yhteiskunnalle takaisin. Koska meitä lääketieteen tutkijoita tuetaan, meillä on velvollisuus paitsi kehittää hoitokeinoja myös luoda työpaikkoja, Anni Mörö toteaa.

Mörö arvioi, että yritys voisi lähitulevaisuudessa työllistää Pirkanmaan alueella vähintään kymmeniä ihmisiä ja luoda kokonaan uuden toimialan bioteknologian ja soluterapian tutkimuksen pohjalle.

Tamperelainen tulevaisuudessakin

Yritys hyödyntää aktiivisesti kansainvälistä tutkijaverkostoa työssään.

“Tampereella on osaamista ja tilaa kasvaa, ja pitkään jatkuneen alan koulutuksen myötä myös osaavaa työvoimaa.”

- Kantasoluteknologiaan perustuvien yritysten välillä vallitsee erityisen hyvä yhteishenki, sillä kaikkien sovellukset ovat erilaisia samasta pohjateknologiasta huolimatta, Laura Koivusalo kertoo.

- Alalla on todella kovia tekijöitä, joiden kanssa pääsee helposti keskusteluyhteyteen ja esittämään ihan suoria kysymyksiä.

Kansainvälisistä mahdollisuuksista huolimatta Koivusalo ja Mörö toivovat, että yritys pysyy jatkossakin tamperelaisena, niin tutkimuksen kuin tuotannonkin osalta.

- Täällä on osaamista ja tilaa kasvaa, ja pitkään jatkuneen alan koulutuksen myötä myös osaavaa työvoimaa, Koivusalo sanoo.

- Pystymme tarjoamaan työympäristön, jollaista Suomessa ei ole toista, Anni Mörö jatkaa.

YRITTÄJÄN TERVEISET PÄÄTTÄJILLE

“Olemme ylpeitä siitä, että olemme Tampereen yliopistosta, josta oli mahdollista lähteä ja viedä kehittämämme teknologia mukaan maailmaan. Toivomme, että vastaava olisi yhä enemmän mahdollista niin Pirkanmaalla kuin muuallakin, sillä se kannustaisi tutkijoita perustamaan enemmän yrityksiä.”

Kuvassa Anni Mörö ja Laura Koivusalo

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 9

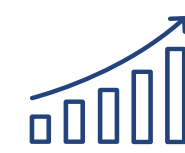
ELINTARVIKETEOLLISUUS

Pirkanmaan elintarviketeollisuuden suurimmat yksiköt ovat keskittyneet einesten sekä lihanjalostus- ja kalatuotteiden valmistukseen. Vuonna 2022 liikevaihtoa kertyi 11,3 % enemmän kuin vuonna 2021. Liikevaihto kasvoi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä 14,4 % ja toisella neljänneksellä 4,3 % edellisvuoden vastaaviin neljänneksiin verrattuna.

603 M€

Liikevaihto 2022

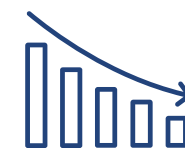
8,9 %

Liikevaihdon muutos

41 M€

Vienti 2022

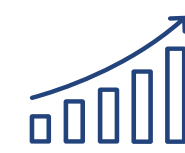
-3,7 %

Viennin muutos

166

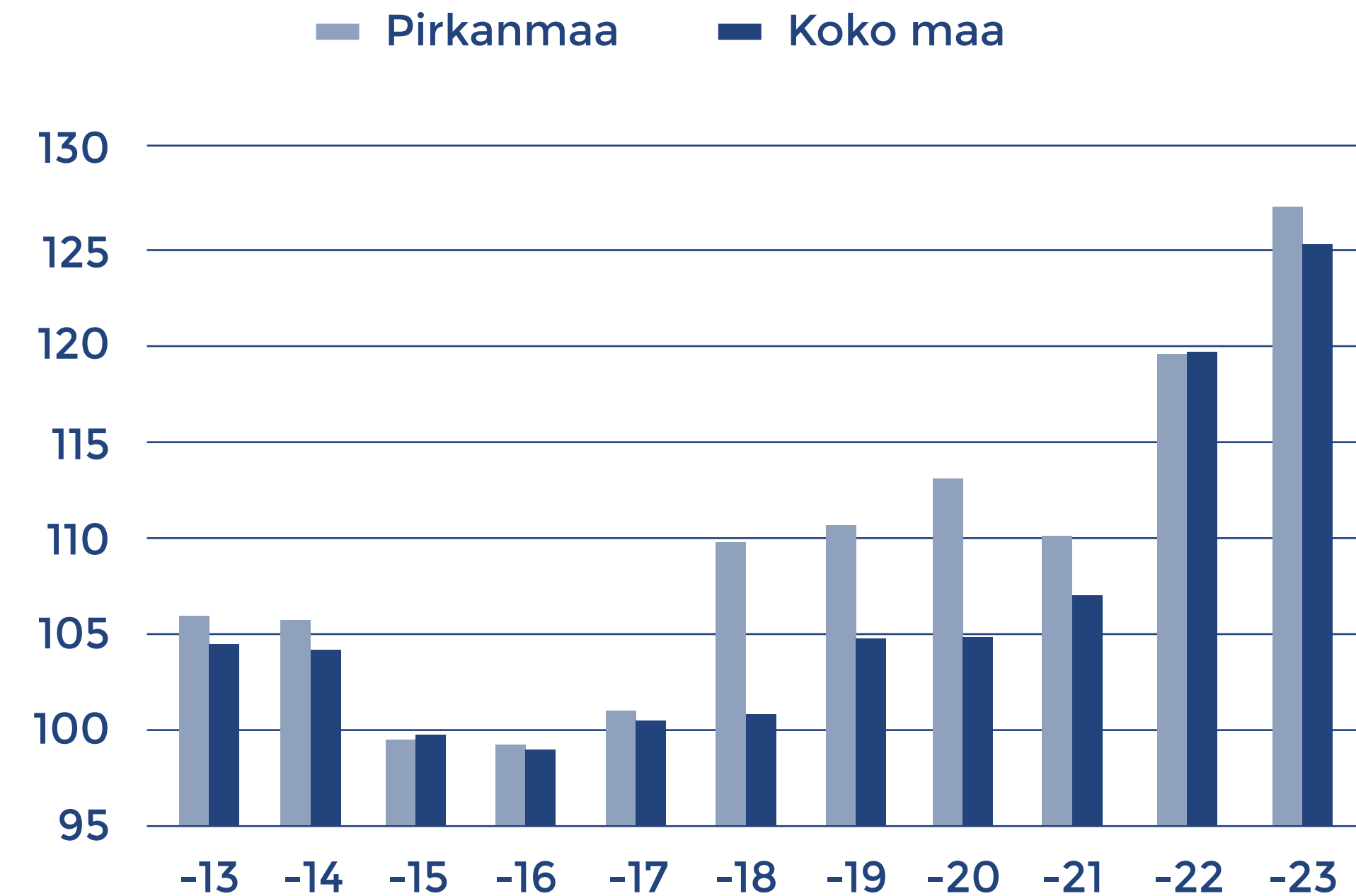
Toimipaikkoja 2022

9,2 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL 10-12: elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

SAARIOINEN OY • LEIVON LEIPOMO OY • KALANEUVOS OY • TAPOLA OY LIHANJALOSTUSTEHDAS •
YRJÖ WIGREN OY • LINKOSUON LEIPOMO OY • KYMPPI-MAUKKAAT OY

EUROOPAN UNIONIN RAHOITUS KOHDISTETTAVA VIISAASTI PIRKANMAALLA

Pirkanmaan kaltaisessa kehittyvässä ja kasvavassa maakunnassa menestys ei voi olla ulkoisen avun tai tuen varassa. Emeritus-maakuntajohtaja Esa Halmeen vapaasti muotoilluin sanoin: Euroopan unionin kehittämisrahoitus voi kuitenkin olla avain jonkin ratkaisevan lukon avaamiseen.

Niukat työkalut

Pirkanmaalla on käytettävissään kokoaan vähemmän aluekehittämisen työkaluja. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoitus maakuntaan on ohjelmakaudella 2021–2027 asukasta kohti laskettuna 13,4 euroa vuodessa. Vastaava luku vaikkapa Pohjois-Pohjanmaalla – joka myös on Suomen menestyvimpiä maakuntia – on lähes seitsenkertainen. Euromääräisesti merkittävimpien tukien puuttuessa Pirkanmaa joutuu käyttämään tarjolla olevat instrumentit älykkäästi ja viisaasti.

Menestystä kilpailussa

Pirkanmaalla onkin osattu iskeä vähiä rahoja oikeisiin kohteisiin. Hyvin suunnatuista pienistä puroista on kasvanut merkittäviä vaikuttamisen virtoja.

Maakunnan kyvykkyys hyödyntää suuria, kansainvälisiä rahoitusvälineitä on vankka. Tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti-rahoituksen kairaamisessa Pirkanmaa on Suomessa selkeä kakkonen ylivoimaisen Uudenmaan jälkeen. On lisäksi huomattava, että valtakunnallisten tutkimuslaitosten,

kuten VTT:n, saama rahoitus tilastoituu pääkonttoriin, Uudellemaalle.

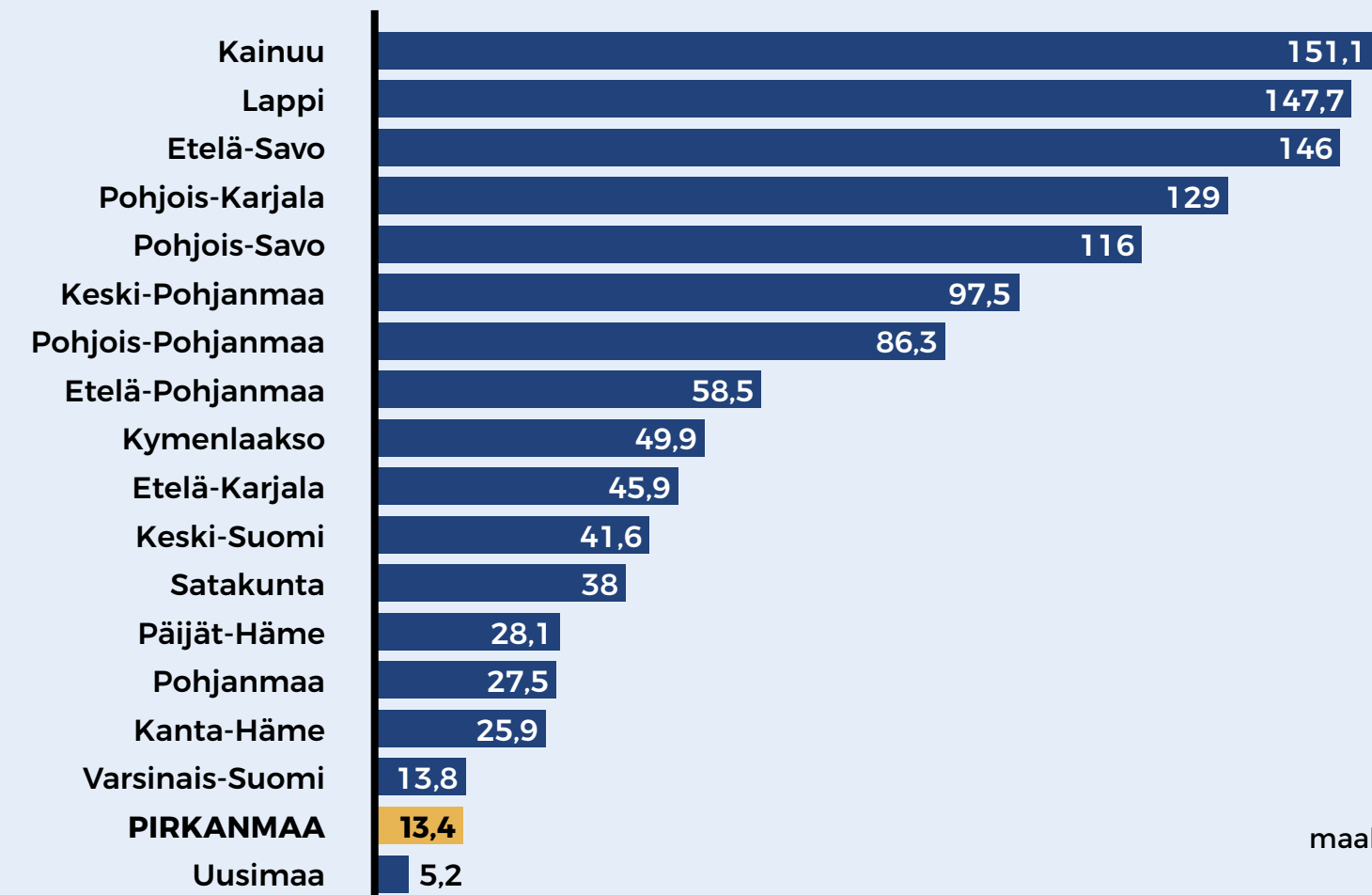
Euroopan unionin elvytysvälineen (RRF) rahoitusta on myös laskeutunut Pirkanmaalle toiseksi eniten, kilpailtua rahaa sekin. Lisäksi alueiden välisen yhteistyön Interreg-rahoituksen hyödyntämisessä maakunnan ote on vahva.

Kohti tulevaisuutta

Euroopan unionin menneen 2014–2020-ohjelmakauden hankkeet ovat juuri päättyneet, ja viimeiset maksatukset tehdään ensi keväänä. Uusi 2021–2027-kausi on juuri saatu käyntiin, ja ensimmäiset hankkeet ovat vasta saaneet rahoituspäätökset ja käynnistäneet toimet. Silti katseet ovat jo pidemmällä tulevaisuudessa.

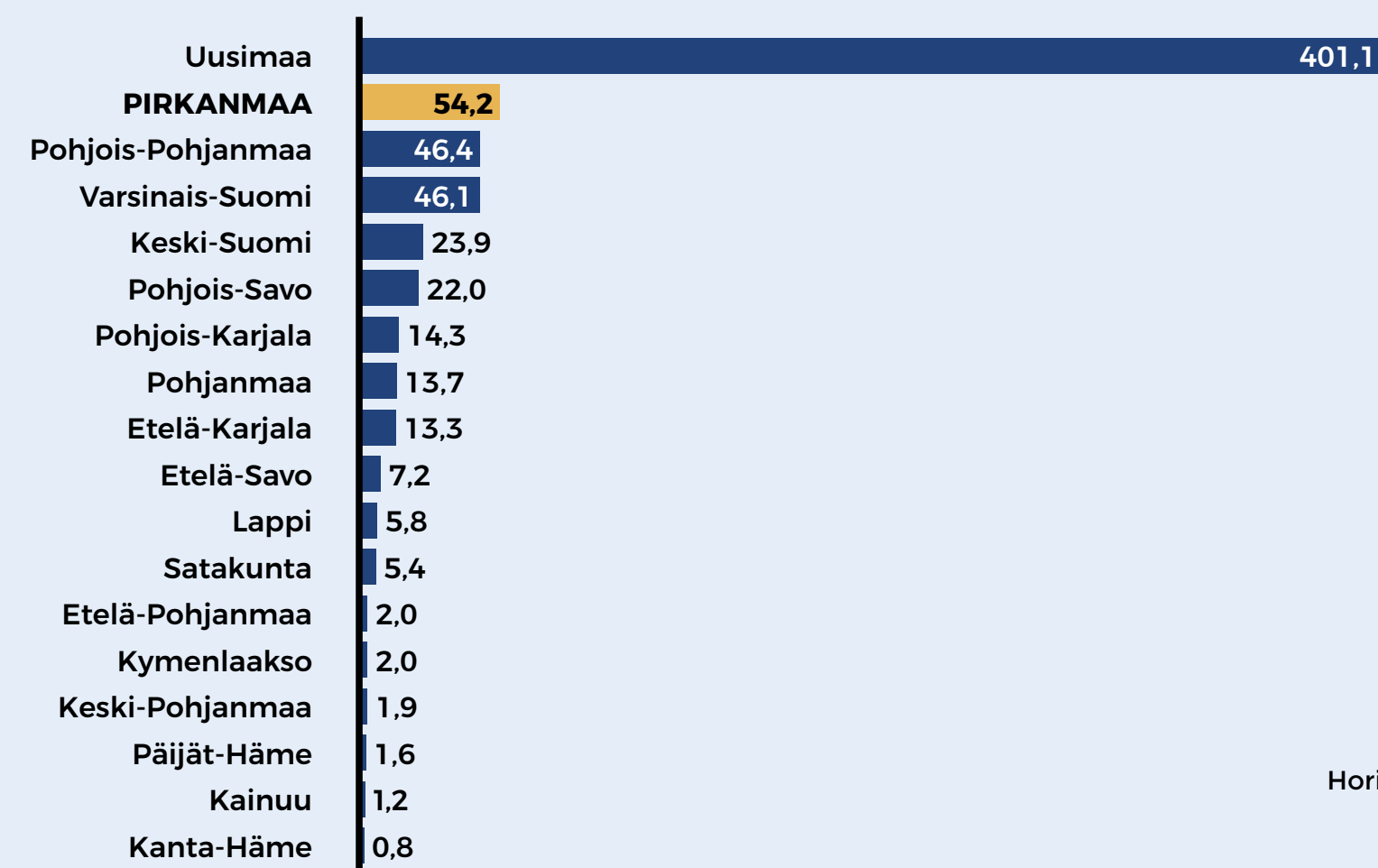
Vuonna 2028 käynnistyvän EU:n seuraavan ohjelmakauden hankkeita toteutetaan vielä vuonna 2037. Epävarmassa maailmassa perspektiivi on tavattoman pitkä. Keskustelua käydään esimerkiksi siitä, tulisiko painopisteen olla kilpailukykyä vai koheesiota vahvistavissa toimissa. Suomessa vierailleen EU:n aluekomissaari Ferreiran mukaan vihreä ja digitaalinen siirtymä tulee olemaan keskiössä jatkossakin. Ukrainan mahdollisella EU-jäsenyydellä tulee olemaan valtava merkitys rahoituksen kohdentumiseen.

Pirkanmaalla on kiinnitetty erityistä huomiota yritysten kyvykkyteen hyödyntää Euroopan unionin rahoitusta. Se valinta on varmasti oikea, myös tulevaisuudessa.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027 rahoitus maakunnittain euroa/asukas/vuosi

(LÄHDE: TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ)

Horisontti Eurooppa -rahoitus 2021 maakunnittain, m€

(LÄHDE: EUROOPAN KOMISSIO)

NÄIN KIRJAKAUPPA KANNATTA

1900-luvun alussa perustettu Vinhan kirja-kauppa Ruovedellä heräsi uuteen eloon tänä keväänä, kun kaksi kirja-alan konkaria ostivat sen. Samalla koko Ruoveden liike-elämä sai uutta virtaa.

- Oliko Vinhan kirjakaupan ostaminen järkipää-tös? Ei ollut. Kyllä tämä perustui ihan muuhun kuin Excel-taulukoihin, kertoo **Mikko Vartiainen**, toinen kaupan uusista omistajista.

Vartiainen ja kirjakaupan toinen osakas **Pasi Vainio** avasivat uudistuneen liikkeen Kirjan ja ruusun päivänä 23. huhtikuuta, ja siitä lähtien kirjakauppa on ollut auki joka ikinen päivä. Kauppa on käynyt.

- Kun suunnittelimme kaupan ostamista, oli selvää ettei pelkkä kirjakauppa maaseutupaikkakunnalla ole kannattava. Syntyi visio siitä, että talossa on myös antikvaarinen kirjakauppa, taidegalleria, kahvila-ravintola anniskeluosastoilla, tapahtumia ja majoitusta, Vartiainen jatkaa.

Kaiken kukkuraksi kirjakaupan yhteydessä on terassi sekä tuhatneliöinen puutarha, jossa sijaitsee 1950-luvulla rakennetusta autotallista muokattu esiintymislava kiinteillä valoilla ja äänentoistolla.

- Kaiken takana on kuitenkin ajatus siitä, että itse kirjakauppa säilyy.

Omistajien näköinen valikoima

Vinhan liike tuli alun perin myyntiin pelkkänä rakennuksena, sillä edelliset omistajat eivät usko-neet että kukaan haluaisi jatkaa Ruovedellä kirja-

kaupan pyörittämistä. Vartiainen ja Vainio ostivat talon ja nimen, mutta päättivät rakentaa kokonaan uuden myyntivalikoiman.

- Valikoima on hyvin paljon meidän näköisemme. Suosimme kirjallisuutta jonka itse näemme tärkeäksi, Vartiainen sanoo.

Rahoitus hankkeeseen tuli osin kaksikon omasta pussista, osin Suomen kulttuurirahaston Pirkanmaan rahastolta ja Leader-rahoituksesta. Päärahoittajaksi lähti paikallinen Osuuspankki.

- Osuuspankin konttori on naapurissa, ja siellä on oltu todella ylpeitä meidän tukemisestamme. Ruovesi on uudistuneen Vinhan myötä saanut aivan uutta elämää.

“Ruovesi on uudistuneen Vinhan kirjakaupan myötä saanut aivan uutta elämää.”

Kaikesta oheistoiminnasta huolimatta kirjakaupan tärkein myyntiartikkeli on kirja.

- Seuraamme tarkkaan kassaraportteja, ja joka päivä myydyin tuotteemme on ollut uusi kirja, Vartiainen kertoo.

Positiivista säteilyä

Sekä Vartiainen että Vainio ovat pitkän linjan kirjajihmisiä. Vartiainen omistaa ryppään antikvariaatteja ja on toiminut kustannuspuolella. Vainio on puolestaan urallaan ollut muun muassa kustannusyhtiö Otavan toimitusjohtaja.

Tiesitkö että?

Vinhan kirjakauppa täytti tänä vuonna 120 vuotta. Ensimmäiset 119 vuotta sitä pyöritti Vinhan suku, neljässä eri sukupolvessa.

- Suosimme Vinhassa paitsi isojen, myös erityisesti pienkustantamojen kirjoja, ja koko valikoima on tarkkaan kuratoitu. Se on saanut valtavasti kiitosta, Vartiainen sanoo.

Päivä kaupalla alkaa varhain, sillä majoittujille täytyy valmistaa aamiaisen. Ovet sulkeutuvat viikonloppuisin vasta kello kymmenen illalla, ettei terassilla nautiskelijoille tule valomerkki liian varhain.

- Näin kolmen kuukauden jälkeen tuntuu, että olimme pyörittäneet kauppaa paljon pidempään, kun päivät ovat niin pitkiä.

- Taloudellisessa mielessä toiminta on käynnistynyt hyvin, mutta henkisesti paras palkinto on, että toiset ruoveteläiset yrittäjät kiittävät meitä. Meille on kerrottu, että Ruovesi on herännyt uudelleen eloon, ja Vinhasta säteilee asiakkaita kaikkiin muihin kylän liikkeisiin.

YRITTÄJÄN TERVEISET PÄÄTTÄJILLE

“Pitäkää te huolta infrastruktuurista, niin me pidämme huolen liiketoiminnasta. Monet moittivat byrokratiaa, mutta minusta meillä on hyvä maa elää, ja se on yhteinen onnistuminen. Poliitikot ja virkamiehet ovat siinä kärkenä.”

Kuvassa Mikko Vartiainen

LIIVEVAIHTOENNUSTE 2023: 500 000 €
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ: 4

www f Instagram Twitter TikTok

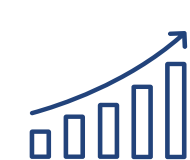
VÄHITTÄISKAUPPA

Inflaatio ja kuluttajien ostovoiman heikentyminen on haastanut kaupan toimialoja. Pirkanmaan kaltaisessa muuttovoitto-maakunnassa kauppa kuitenkin pystyy kehittymään suotuisasti. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi 3,4 % ja toisella neljänneksellä 0,9 % vuotta aiempiin vastaaviin neljänneksiin verrattuna.

4 162 M€

Liikevaihto 2022

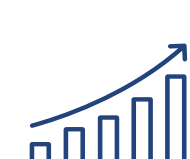
2,8 %

Liikevaihdon muutos

2 521

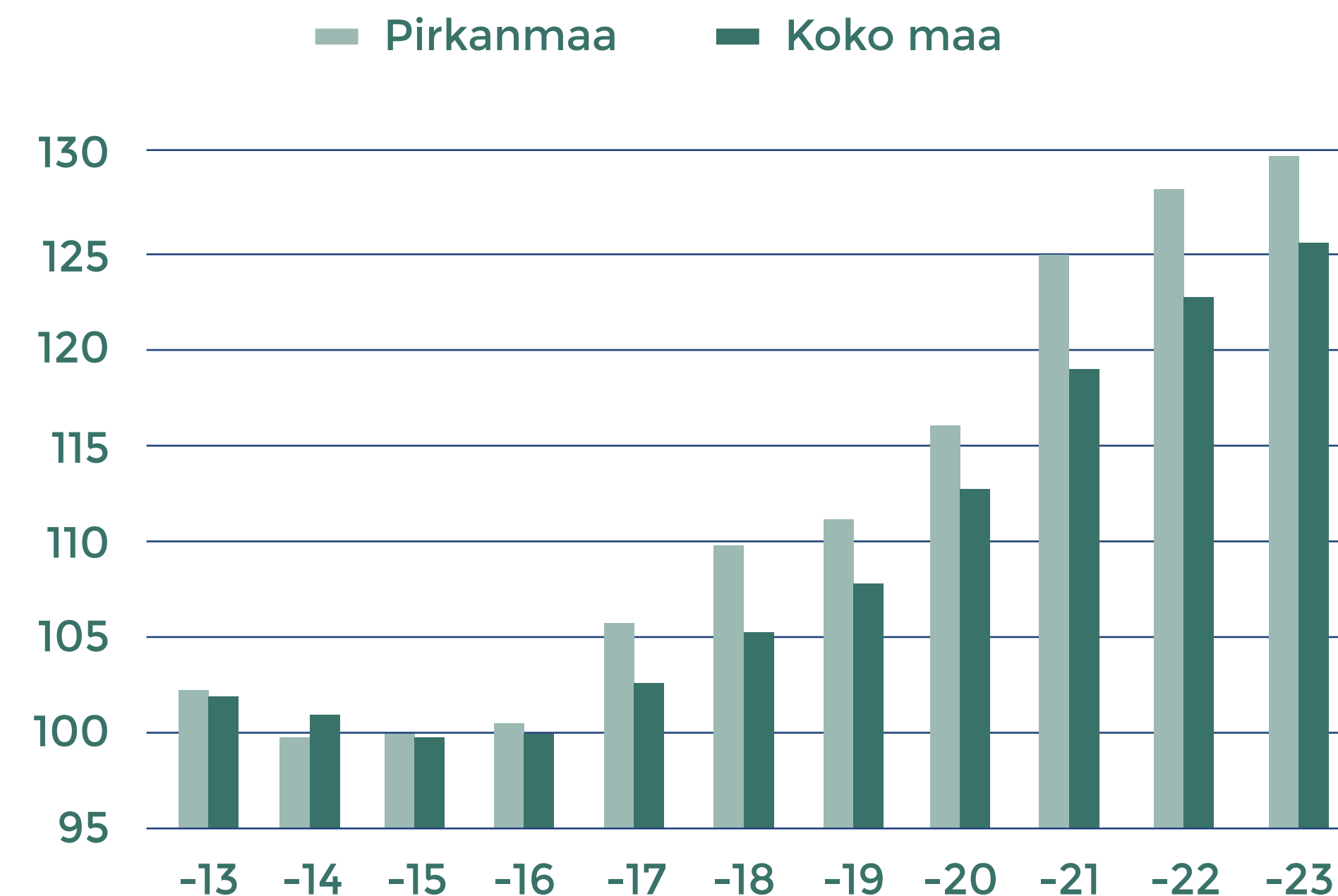
Toimipaikkoja 2022

2 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL 47

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

PIRKANMAAN OSUUSKAUPPA • KESKO OYJ • IKEA OY • POWER FINLAND OY • BAUHAUS & CO. KY •
VERKKOKAUPPA.COM OYJ • STOCKMANN OYJ ABP

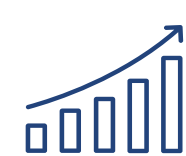
TUKKUKAUPPA

Tukkukaupan liikevaihto kasvoi Pirkanmaan maakunnassa joulukuun pientä notkahdusta lukuun ottamatta läpi koko vuoden 2022. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 2,7 % mutta supistui toisella neljänneksellä 0,8 % vuoden takaisin vastaaviin neljänneksiin verrattuna.

6 588 M€

Liikevaihto 2022

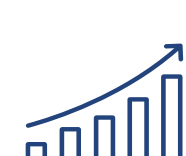
5,3 %

Liikevaihdon muutos

2 468

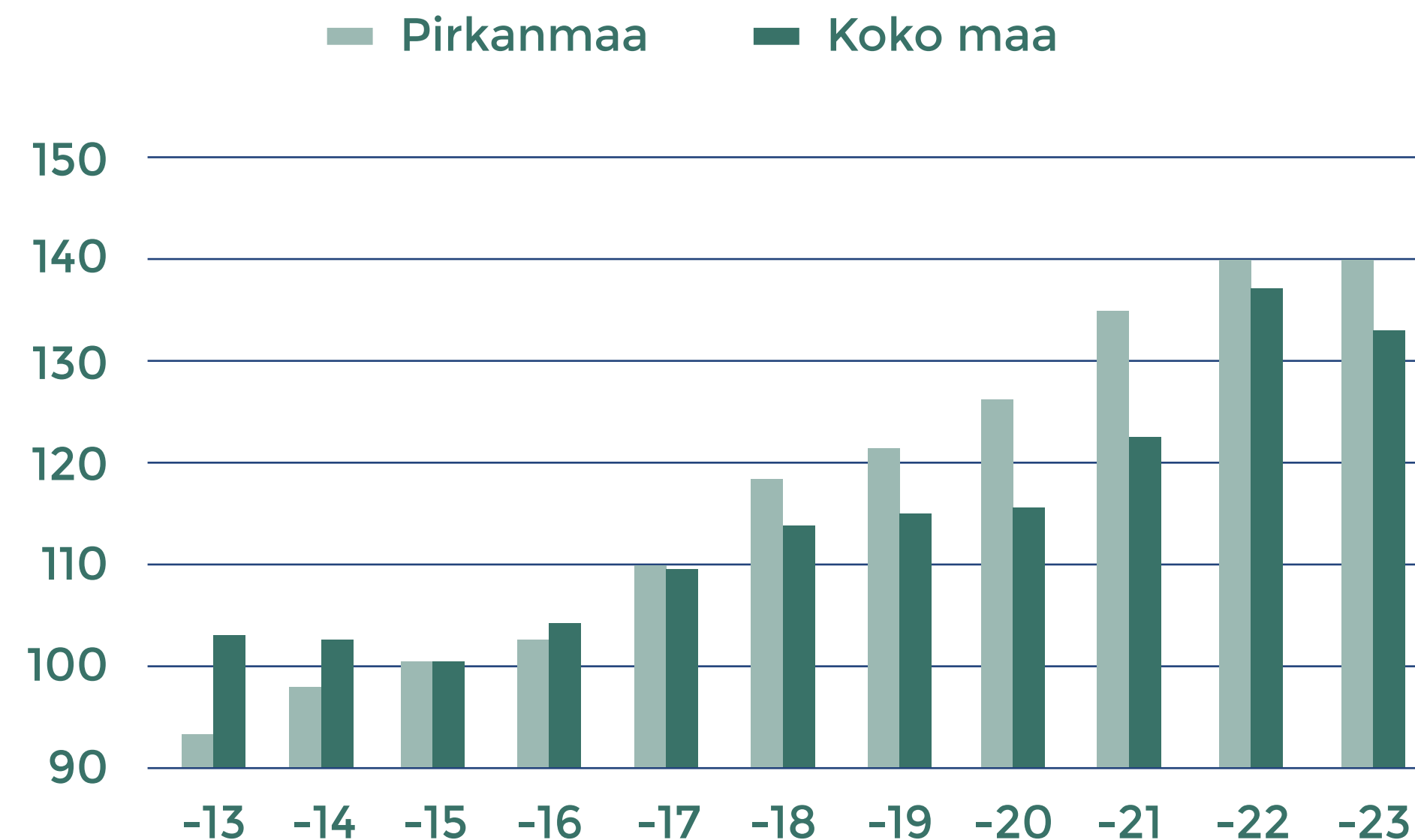
Toimipaikkoja 2022

0,8 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL 45-46

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

TAMRO OYJ • UPM-KYMMENE OYJ • F9 DISTRIBUTION OY • STARTAX FINLAND OY • ALSO FINLAND OY •
TAMMER BRANDS OY • SANTEN OY

GEOPOLIITIKAN AALLOKOT VAIKUTTAVAT MYÖS PIRKANMAALAISTEN VIENTIYRITYSTEN ARKEEN

Vientiyritykset ovat joutuneet tottumaan maailmankaupan häiriöihin ja jakelukavien ongelmiin. Ensin pandemia sekoitti maailmankaupan virtoja. Venäjän keväällä 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan haastoi tilannetta entisestään. Kaikesta huolimatta Pirkanmaan vientiyritykset pärjäsivät hyvin vuonna 2022 ja 2023 ensimmäisellä puolivuotiskaudella.

Pirkanmaan yritysten vientiliikevaihto kasvoi vuonna 2022 13,4 % ollen 9,5 miljardia euroa. Suotuisan kehityksen jatkuessa 10 miljardin raja rikkoutuu vuonna 2023.

Kuluvan vuoden ensimmäisen puolivuotisjakson aikana viennin kasvu on jatkunut 5,7 % vauhtia.

Geopolitiikka on tehnyt paluun kansainväliseen kauppaan. Yhä useamman vientiartikkelin kohdalla maailma on alkanut jakaantua blokkeihin. Myös kaupan esteet ovat lisääntyneet.

Kauppakamarien vientijohtajakyselyyn vastanneista yrityksistä noin 98 prosenttia kertoo geopolittisen epävarmuuden ja siitä aiheutuvien häiriöiden vaikuttavan yrityksen kannattavuuteen jollakin tavoin, 12 prosenttia merkittävästi, 64 prosenttia jonkin verran ja 21 prosenttia hieman.

Vuoden alussa toteutetussa kyselyssä 94 prosenttia vastaajista arvioi geopolittisen epävarmuuden

ja siitä johtuvien häiriöiden vaikuttavan yrityksensä kannattavuuteen. Silloin 19 prosenttia yrityksistä vastasi merkittävästi, 50 prosenttia jonkin verran ja 24 prosenttia hieman.

Kauppakamari on myös yritysten apuna

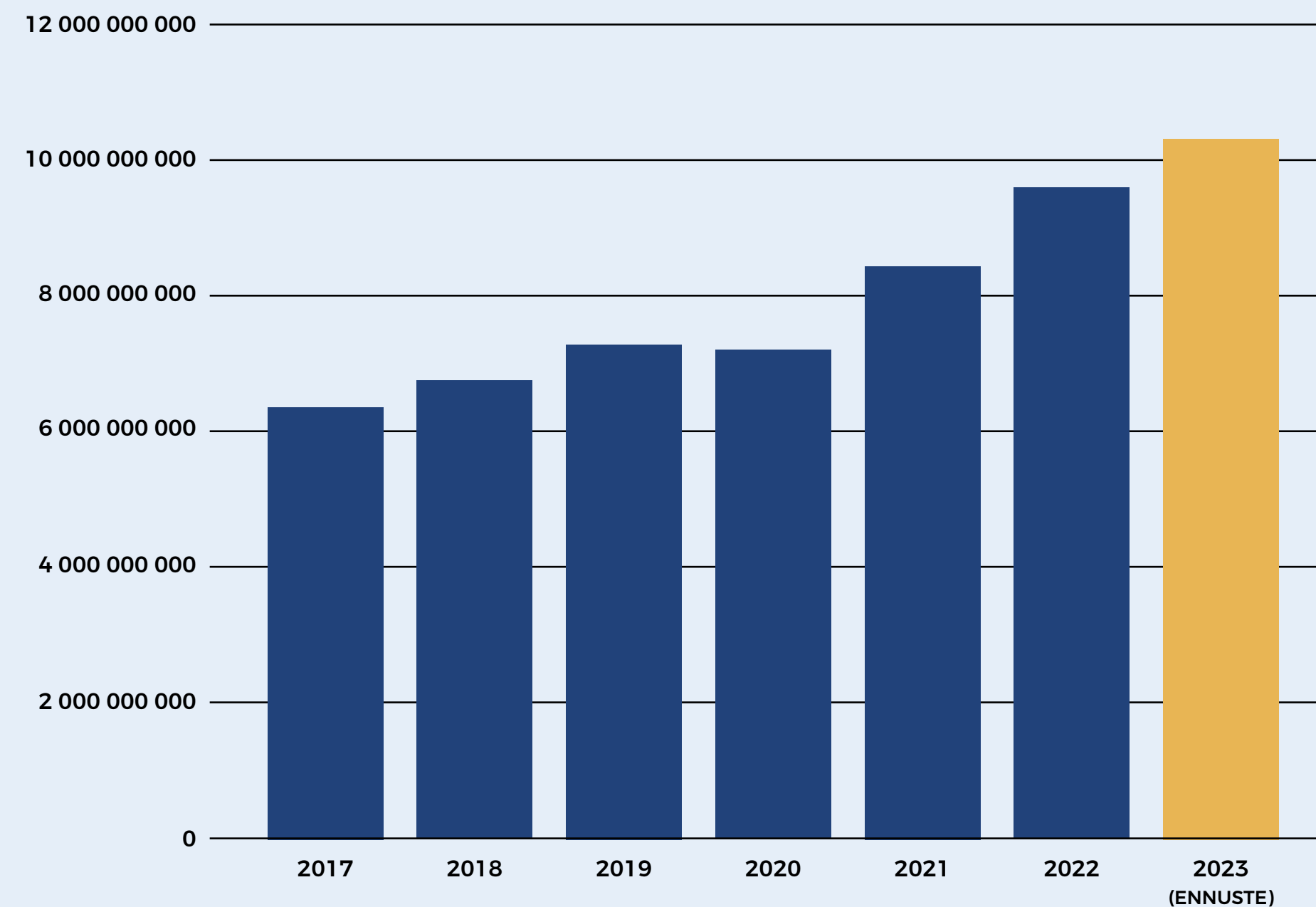
Tampereen kauppakamari on perustanut uuden, kansainvälisen kaupan työryhmän. Aloituskokouksessa ryhmää verrattiin nopean toiminnan joukkoihin, jotka tulevat yritysten tueksi poikkeustilanteissa ja muissa kansainvälisen kaupan esteissä.

- Valmiuksia nopeaan reagointiin kysyttiin erityisesti sekä koronapandemian että Ukrainan sodan puhjettua, taustoitti johtaja **Markus Sjölund** Tampereen kauppakamarista. Kv-kaupan työryhmä perustettiin myös yritysten yhdessä tekemistä, benchmarkkausta ja osaamisen jakamista varten.

Työryhmässä on mukana kuusitoista vienti-, tuonti- ja logistiikkayritystä. Sihteerinä toimii ulkomaankaupan asiakirjoista Tampereen kauppakamarissa vastaava toimistopäällikkö **Reetta Heinonkoski**.

Ja kun viennistä on kysymys, niin luonnollisesti kauppakamarista myönnetään tärkeät vientidokumentit!

Pirkanmaan vientiliikevaihto

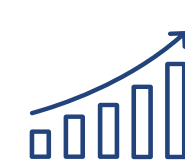
KEMIKAALIT, KUMI JA MUOVI

Teollisuudenala on Pirkanmaalla keskittynyt renkaiden sekä muovilevyjen, kalvojen ja putkien profiilien sekä rakennusmuovien valmistukseen. Vuoden 2023 ensimmäisellä puolivuotiskaudella toimialaa on painanut vertailuajankohta (vuonna 2022 merkittävää kasvua) sekä rakennusalan heikentynyt kysyntä.

2 212 M€

Liikevaihto 2022

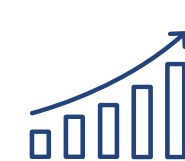
6,3 %

Liikevaihdon muutos

1 265 M€

Vienti 2022

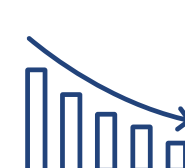
2,7 %

Viennin muutos

136

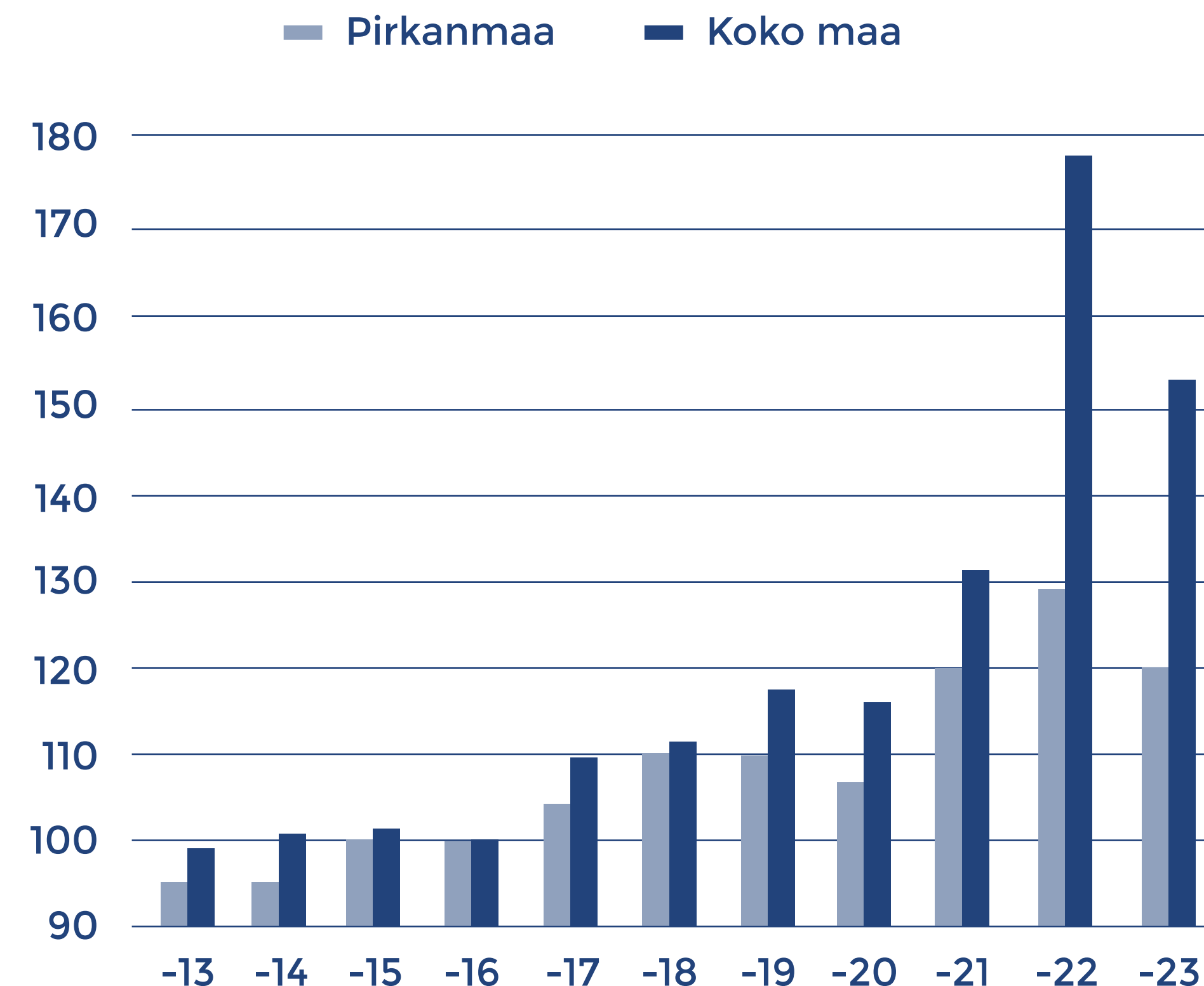
Toimipaikkoja 2022

-8,7 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

NOKIAN RENKAAT OYJ • AMCOR FLEXIBLES VALKEAKOSKI OY • NOKIAN RASKAAT RENKAAT OY •
TEKNIKUM OY • KIILTO OY • FORMICA IKI OY • MOLOK OY

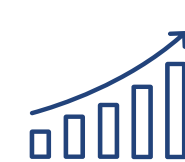
METSÄTEOLLISUUS

Koko vuonna 2022 metsäteollisuuden liikevaihto kasvoi Pirkanmaalla 13,1 %. Vuoden 2023 ensimmäisen puolen vuoden aikana toimialan liikevaihto on supistunut 4,4 %. Pirkanmaan yritykset valmistavat mm. aaltopahvia ja kartonkia. Kulutuksen vähentyminen ja verkkokaupan kuljetusten pienentyminen on haastanut pakkaustuotteiden kysyntää.

3 182 M€

Liikevaihto 2022

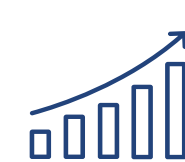
13,1 %

Liikevaihdon muutos

2 526 M€

Vienti 2022

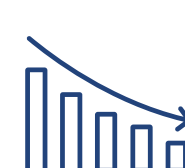
11,2 %

Viennin muutos

363

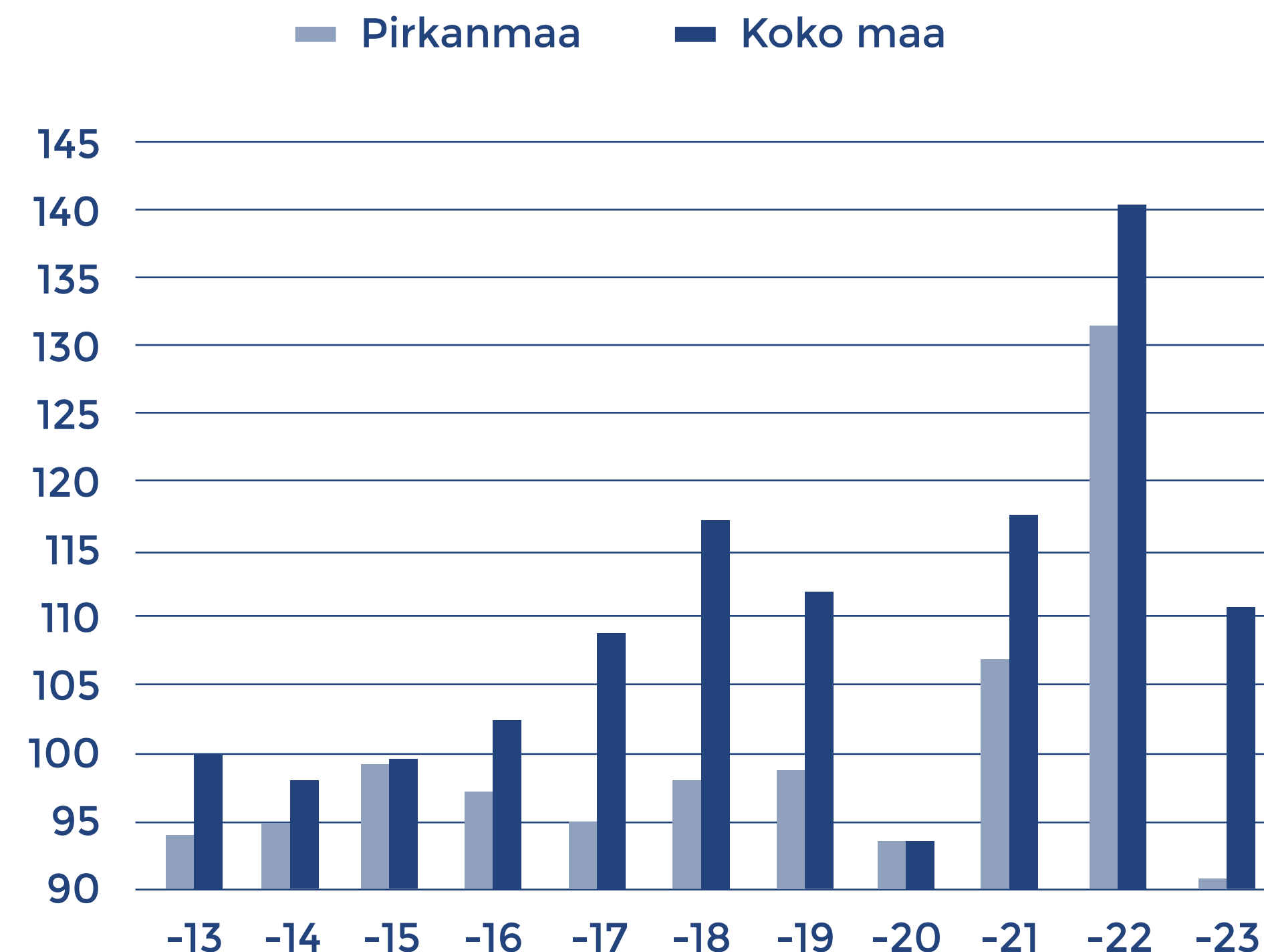
Toimipaikkoja 2022

-4,4 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL 16-18

**ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:**

**UPM-KYMMENE OYJ • METSÄ TISSUE OYJ • UPM RAFLATAC OY • ADARA PAKKAUS OY • METSÄ BOARD OYJ •
OY ESSITY FINLAND AB**

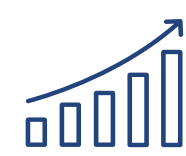
MAJOITUS JA RAVITSEMISALA

Koko vuonna 2022 liikevaihto kasvoi 32,3 % edellisvuotta suuremmaksi. Toimialan liikevaihto kasvoi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä 43,8 % ja toisella neljänneksellä 7,7 % vuotta aiempiin vastaaviin ajanjaksoihin verrattuna. Pirkanmaalla järjestetyt tapahtumat kuten jääkiekon maailmanmestaruuskisat ovat edesauttaneet toimialan hyvää kasvua ja palautumista pandemian jälkeiselle tasolle.

837 M€

Liikevaihto 2022

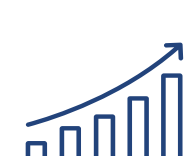
32,3 %

Liikevaihdon muutos

1 575

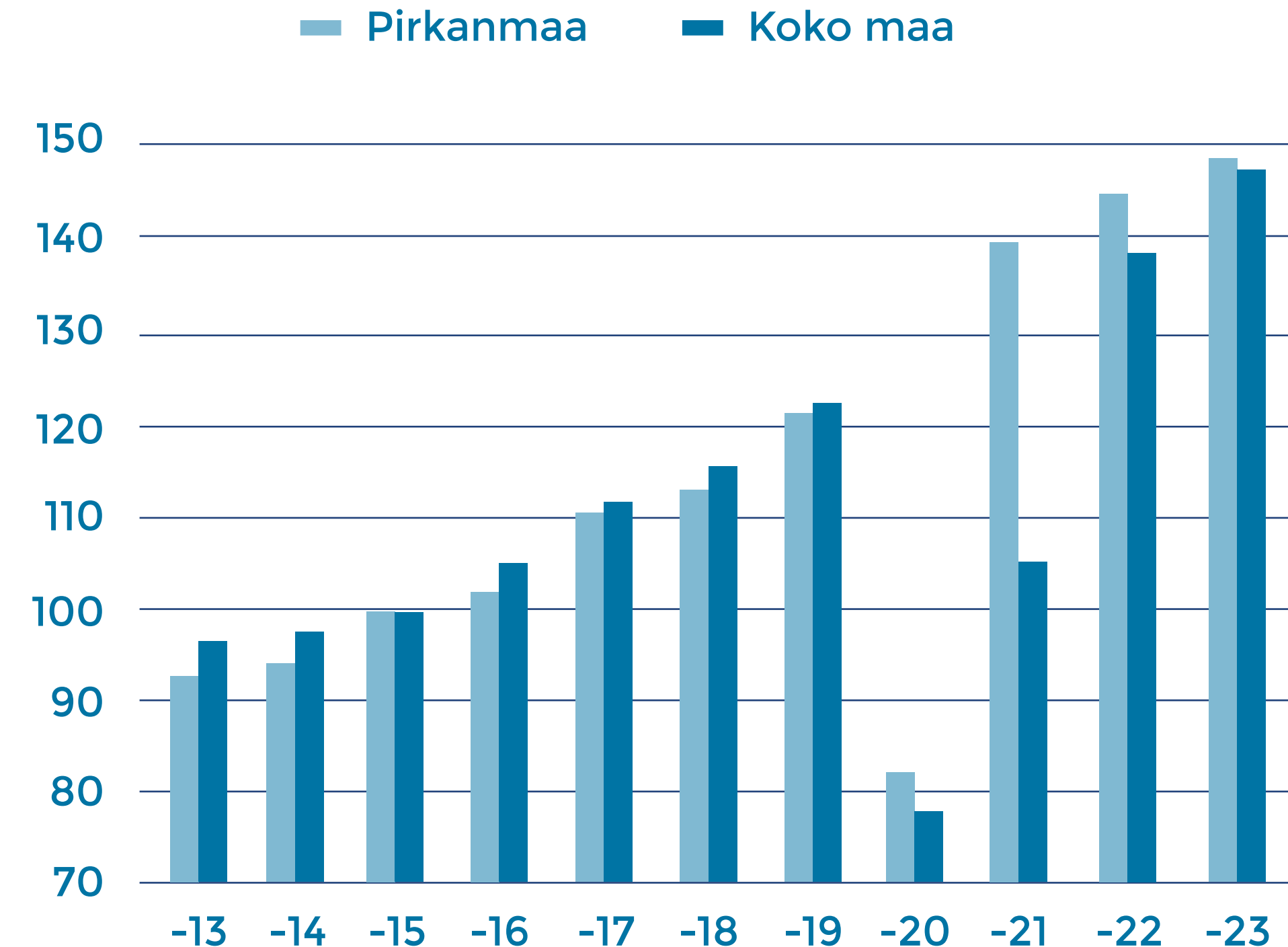
Toimipaikkoja 2022

21,8 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL I (55-56): majoitus ja ravitsemistoiminta

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

PIRKANMAAN OSUUSKAUPPA • PIRKANMAAN VOIMIA OY • SOKOTEL OY • HOLIDAY CLUB RESORTS OY •
TAMPEREEN PANIMORAVINTOLA OY • JUVENES OY • NORLANDIA CARE OY

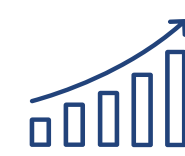
LIIKE-ELÄMÄN PALVELUT

Pirkanmaalla liike-elämää palvelevien toimintojen kuten vakuutus- rahoitus-, kiinteistö- ja henkilöstöpalveluita tarjoavien yritysten liikevaihto on kehittynyt suotuisasti.

4 104 M€

Liikevaihto 2022

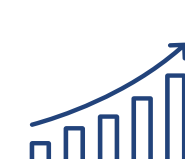
10,2 %

Liikevaihdon muutos

8 567

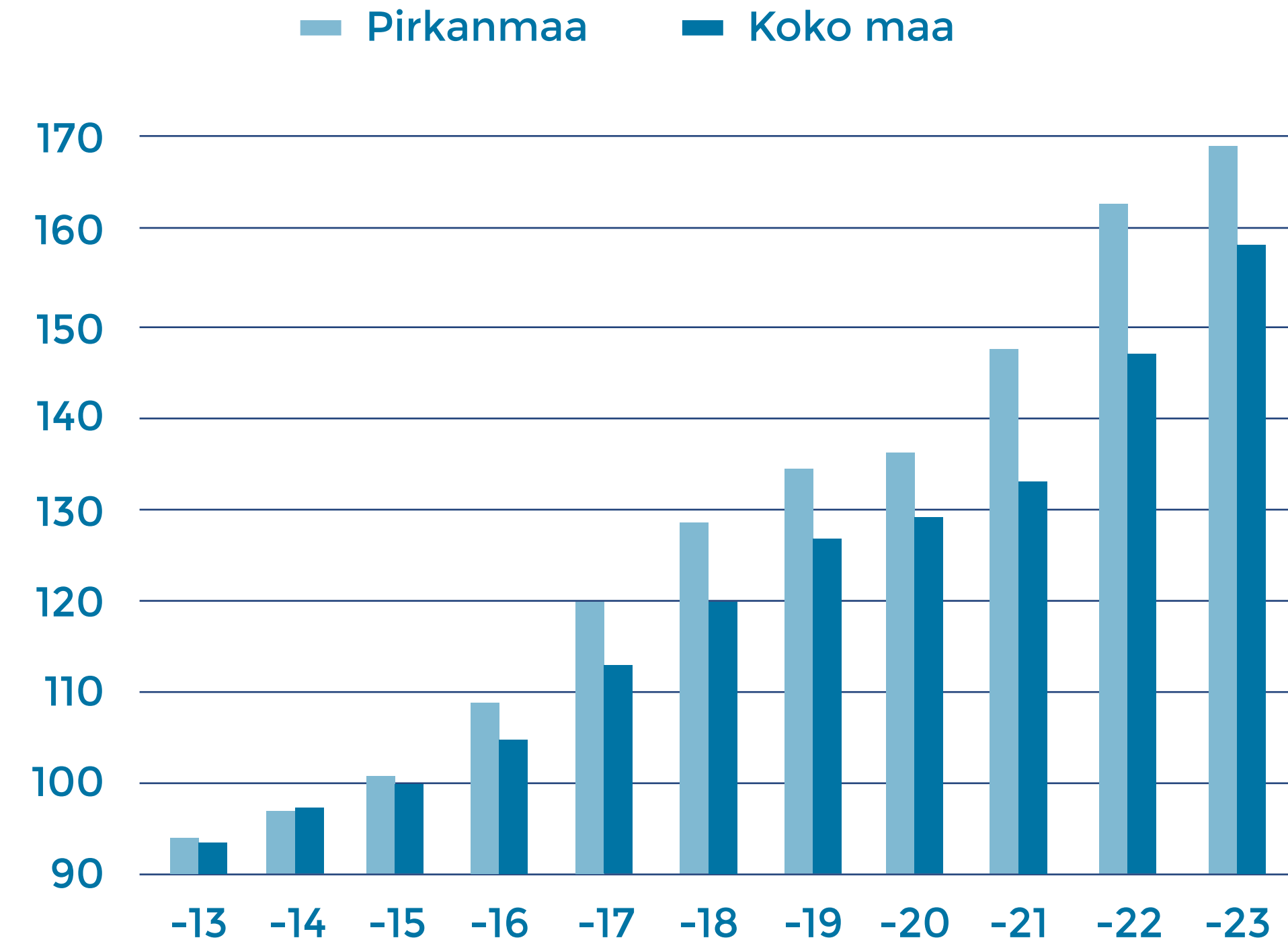
Toimipaikkoja 2022

5,3 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL K (64-66): rahoitus- ja vakuutustoiminta, TOL L (68): kiinteistöalan toiminta, TOL M (69-75): ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, TOL N (77-82): hallinto- ja tukipalvelutoiminta

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

ISS PALVELUT OY • POHJOLA VAKUUTUS OY • ADECCO FINLAND OY • SOL PALVELUT OY •
REKRYTOINTIPALVELU SIHTI OY • RAMBOLL FINLAND OY

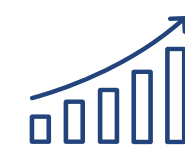
RAKENTAMINEN

Rakentamisen toimialalla vuosi 2022 sujui vielä hyvin käynnissä olevien töiden johdosta. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä rakentamisen liikevaihto kasvoi edelleen 6,9 % vuotta aiemmasta, mutta painui toisella neljänneksellä 2,5 % pakkasen puolelle. Kasvaneiden kustannusten lisäksi toimialan haasteena on kohonnut korkotas.

4 111 M€

Liikevaihto 2022

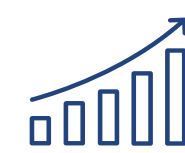
9,3 %

Liikevaihdon muutos

4 209

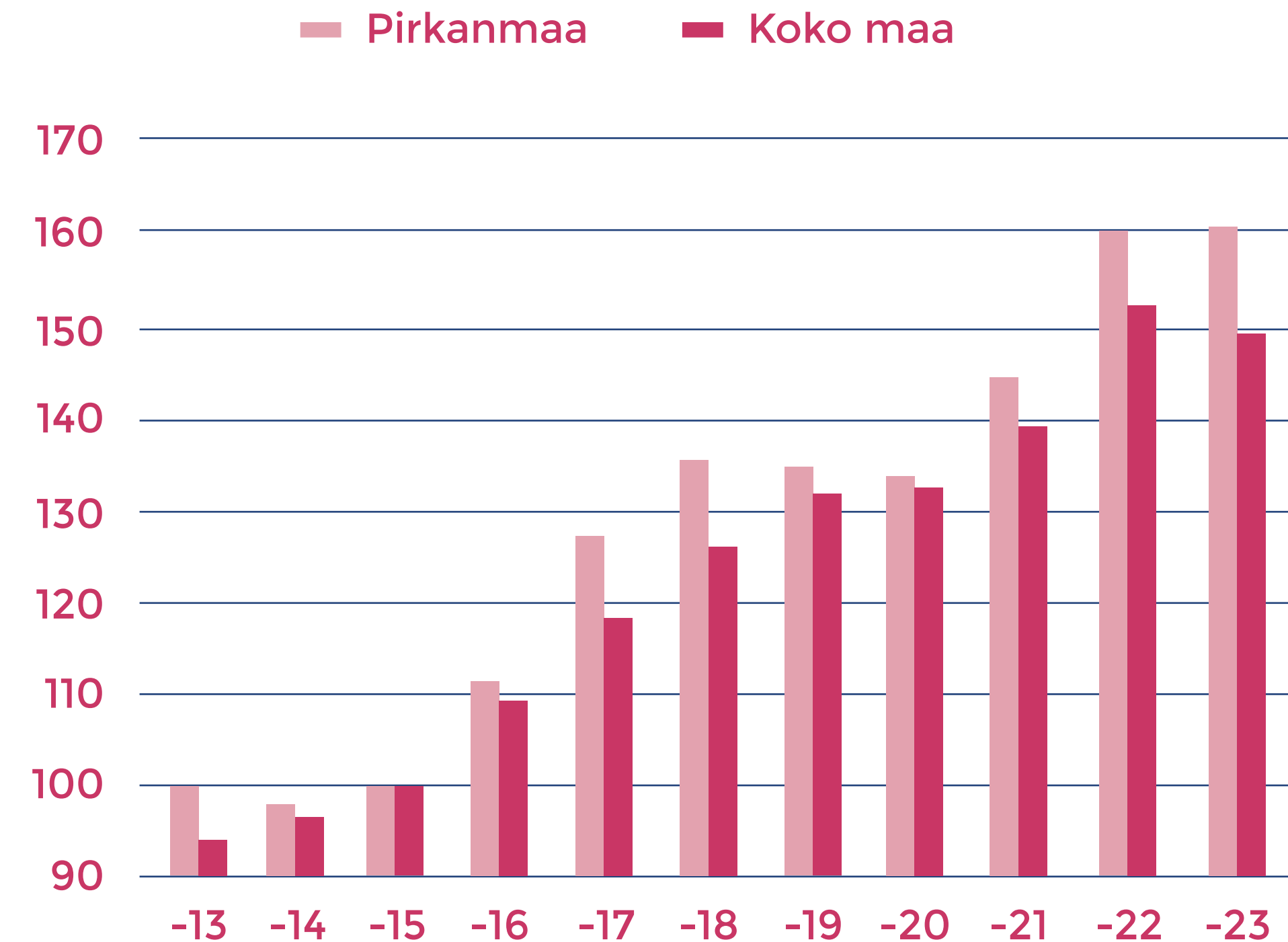
Toimipaikkoja 2022

1,7 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

TOL F (41-43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta

ESIMERKKIYRITYKSIÄ
TOIMIALALTA:

TAMPEREEN INFRA OY • YIT SUOMI OY • CAVERION SUOMI OY • ARE OY • NRC GROUP FINLAND OY •
SKANSKA TALONRAKENNUS OY • LUJATALO OY

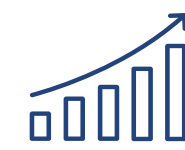
ELÄMYSTALOUS

Elämystalousklusterin liikevaihto kasvoi vuonna 2022 21,9 prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto oli 19,1 prosenttia ja toisella neljänneksellä 5,4 prosenttia vuoden takaista korkeampi. Pirkanmaalla järjestetyt tapahtumat kuten jääkiekon maailmanmestaruuskisat ovat edesauttaneet toimialan hyvää kasvua ja palautumista pandemian jälkeiselle tasolle.

2 068 M€

Liikevaihto 2022

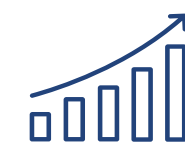
20,9 %

Liikevaihdon muutos

6 229

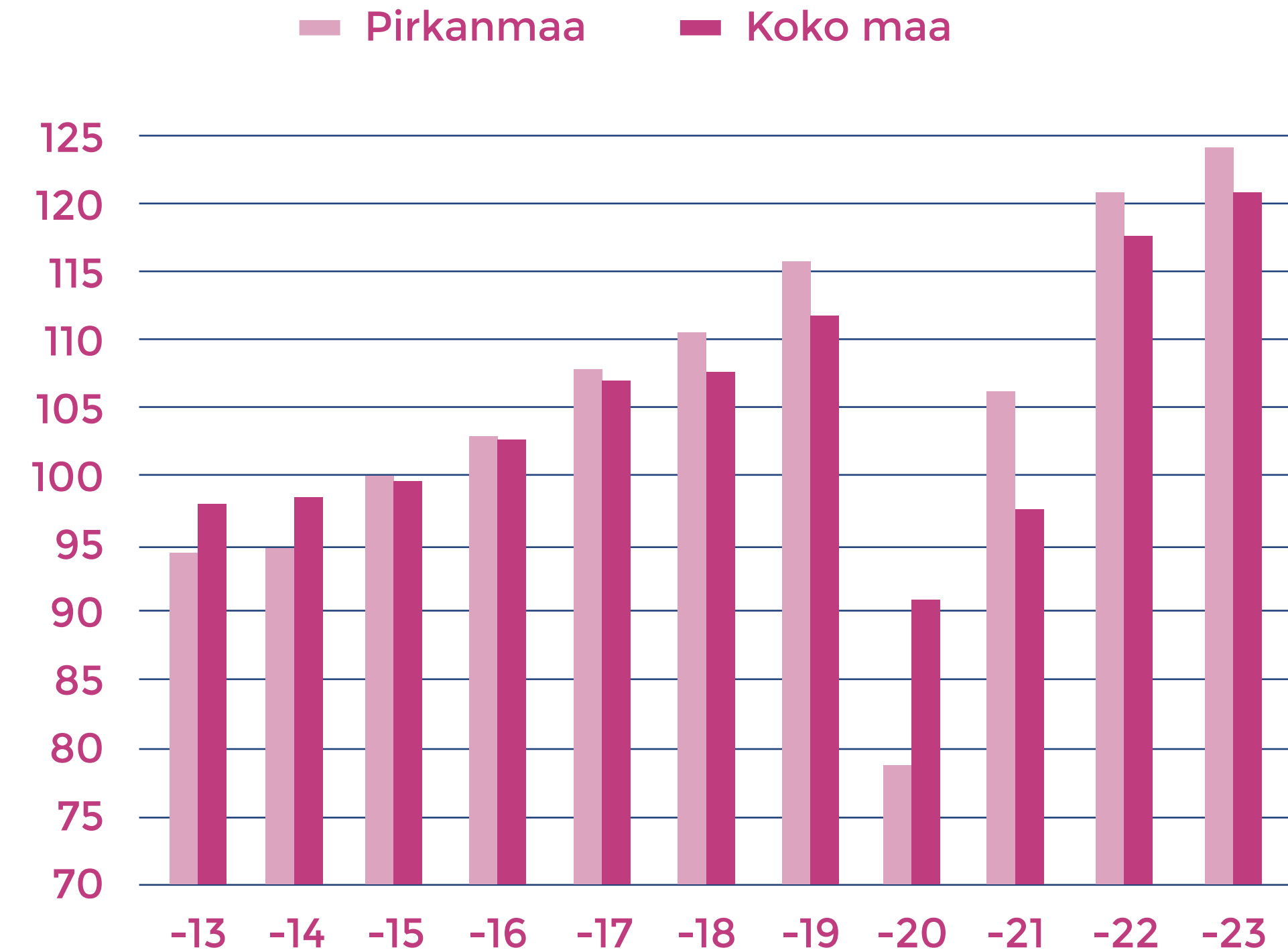
Toimipaikkoja 2022

13,2 %

Liikevaihdon muutos
1. puolivuotta 2023

Liikevaihdon trendivertailu 2015=100

PIRKANMAAN TALOUSKATSAUS 2023

JULKAISIJAT

Business Tampere
www.businesstampere.com

Pirkanmaan liitto
www.pirkanmaa.fi

Pirkanmaan Yrittäjät
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Tampereen kauppakamari
www.tampereenkauppakamari.fi

LÄHTEET

Tilastokeskus
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

ULKOASU, TOIMITUS JA TAITTO

Creative Crue
www.crue.fi

Kansikuva: Skyfox, Marko Kallio

BUSINESS
TAMPERE

TAMPEREEN
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät
PIRKANMAA

PIRKANMAA
COUNCIL OF TAMPERE REGION

TAMPERE.
FINLAND

www.pirkanmaantalous.fi